

Sygn. akt VIII U 2243/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2016 r.

**Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący:	SSO Mariola Szmajduch
Protokolant:	Katarzyna Stefańczyk

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2016 r. w Gliwicach

sprawy Centrum Onkologii Instytutu im. (...)Curie

Oddział w G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

przy udziale zainteresowanej E. D.

o zwrot nienależnie wypłaconych świadczeń

na skutek odwołania Centrum Onkologii Instytutu im. (...)Curie

Oddział w G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 31 lipca 2015 r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zwalnia odwołującego z obowiązku zwrotu kwoty nienależnie wypłaconej E. D. emerytury za okres od 1 sierpnia 2012r. do 31 lipca 2015r. wraz z odsetkami z łącznej kwocie 2.669,97zł (dwa tysiące sześćset sześćdziesiąt dziewięć złotych 97/100);
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na rzecz odwołującego kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

(-) SSO Mariola Szmajduch

Sygn. akt VIII U 2243/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 lipca 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. zobowiązał odwołującego, tj. Centrum Onkologii – Instytut im. (...) Oddział w G. (zwanego dalej Centrum Onkologii) do zwrotu kwoty 2.296,92 zł, tj. przekazanej za okres od 1 sierpnia 2012r. do 31 lipca 2015r. części

świadczenia emerytalnego zainteresowanej E. D., wraz z odsetkami liczonymi za okres od 28 sierpnia 2012r. do 31 lipca 2015r. w łącznej kwocie 373,05 zł.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że obowiązek zwrotu przez odwołującego spornej kwoty wynika z faktu wystawienia przez niego świadectwa pracy z dnia 12 października 1990r. w którym nie wykazano okresów korzystania przez zainteresowaną z urlopów bezpłatnych, co w konsekwencji wpłynęło na przyznanie jej emerytury w zawyżonej wysokości.

W odwołaniu od powyższej decyzji odwołujący domagał się jej zmiany poprzez uznanie, że Centrum Onkologii nie jest zobowiązane do zwrotu spornej kwoty. W uzasadnieniu odwołujący argumentował, że jedynym wystawionym przez niego dla zainteresowanej świadectwem pracy jest to, które zostało wystawione w dniu 26 września 1974r. Z kolei świadectwo z dnia 12 października 1990r., na które powołuje się ZUS, było jedynie duplikatem pierwotnego świadectwa. Zaznaczył dodatkowo, iż obowiązujące w dacie wystawienia świadectwa pracy przepisy nie wymagały podawania w tym świadectwie informacji w zakresie urlopów bezpłatnych. Nadto zaznaczył, że obowiązujące w momencie wystawienia duplikatu przepisy, wymagały podania faktu korzystania z urlopów bezpłatnych, bądź ich niepobierania, czego faktycznie duplikat świadectwa pracy nie określał. Z tego względu organ rentowy w momencie otrzymania tego duplikatu winien powziąć wątpliwości co do kompletności danych w nim zawartych i zwrócić się do pracodawcy o ich uzupełnienie, czego jednak nie uczynił. Odwołujący powołując się na orzecznictwo podniósł także, że brak informacji o urlopach bezpłatnych nie może zostać uznany za podanie informacji nieprawdziwych, a jedynie niekompletnych, co nie prowadzi do uznania winy pracodawcy w powstaniu nienależnej wypłaty świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

E. D. była zatrudniona w Centrum Onkologii – Instytut im. (...) Oddział w G. jako laborantka, w okresie od 1 października 1968r. do 30 września 1974r. z tym, że w okresie od 25 grudnia 1971r. do 30 września 1974r. korzystała z urlopu bezpłatnego w związku z koniecznością sprawowania osobistej opieki nad małoletnimi dziećmi (obecnie urlop wychowawczy). W dniu 26 września 1974r. odwołujący, jako pracodawca, wystawił zainteresowanej świadectwo pracy, według obowiązującego w tym czasie wzoru, w którym potwierdził fakt i okres jej zatrudnienia oraz ostatnio zajmowane stanowisko. (...) tego świadectwa oprócz powyższych danych przewidywał dodatkowo jedynie adnotacje o zajęciu uposażenia.

W dniu 31 grudnia 2002r. E. D. wystąpiła z wnioskiem o przyznanie jej prawa do emerytury. Do wniosku tego dołączyła, między innymi, świadectwo pracy z dnia 12 października 1990r. wystawione przez Centrum Onkologii. W treści tego świadectwa poza danymi stron stosunku pracy, druk na którym je wystawiono, przewidywał jedynie okres zatrudnienia oraz ostatnio zajmowane stanowisko. Dodatkowo odręcznie, poza rubrykami druku, umieszczono informację, że „stosunek pracy został rozwiązany na zasadzie porozumienia między zakładami”. Organ rentowy po otrzymaniu tego świadectwa nie kwestionował jego zapisów i nie zgłaszał zastrzeżeń co do kompletności danych w nim zawartych.

Decyzją z dnia 24 stycznia 2003r. (...) Oddział w R. przyznał E. D. prawo do emerytury od dnia 1 grudnia 2002r. i równocześnie ustalił jej wysokość. Uwzględniając zapisy w świadectwie pracy z dnia 12 października 1990r., organ rentowy uwzględnił cały okres jej zatrudnienia w Centrum Onkologii, jako składkowy.

W dniu 8 maja 2015r. E. D. wystąpiła do ZUS z wnioskiem o przeliczenie jej kapitału początkowego i emerytury. We wniosku zaznaczyła, że w latach 1971 – 1974r. przebywała na urlopie bezpłatnym.

Rozpoznając ten wniosek organ rentowy wdrożył postępowanie wyjaśniające, w wyniku którego ustalił, że E. D. w okresie od 25 grudnia 1971r. do 30 września 1974r. korzystała z urlopu bezpłatnego, w związku z urodzeniem dzieci, który obecnie uznawany jest za urlop wychowawczy.

W oparciu o powyższe ustalenia organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Niezależnie od powyższego w toku procesu Sąd ustalił, że w aktach osobowych ubezpieczonej znajduje się wyłącznie kopia świadectwa pracy z dnia 26 września 1974r. Brak natomiast odpisu świadectwa pracy z dnia 12 października 1990r.

Odwołujący zarówno w odwołaniu, jaki w toku procesu prezentował stanowisko, iż świadectwo pracy z dnia 12 października 1990r., w istocie stanowi jedynie duplikat świadectwa pracy z dnia 26 września 1974r. i z tego względu zawiera wyłącznie informacje uwidocznione w oryginale.

Powyższy stan faktyczny był w zasadzie bezsporny i wynikał wprost z akt organu rentowego oraz nadesłanych przez odwołującego, akt osobowych zainteresowanej.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 84, ust 1, 2 i 6 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r., poz. 121, ze zm.) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy winą za powstanie wypłaty nienależnego świadczenia obarcza odwołującego, bowiem w ocenie ZUS podał on nieprawdziwe dane, które spowodowały naliczenie zainteresowanej świadczenia w zawyżonej wysokości.

Bezspornym pomiędzy stronami było, że do wypłaty nienależnego świadczenia nie doszło na skutek przedstawienia fałszywych dokumentów, czy też świadomego wprowadzania w błąd organu rentowego.

Kwestią sporną pozostaje zatem ustalenie, czy w niniejszym przypadku doszło do zawinionego podania przez odwołującego nieprawdziwych danych.

Ze zgromadzonego stanu faktycznego wynika, że odwołujący fakt i okoliczności zatrudnienia zainteresowanej potwierdził w świadectwie pracy z dnia 26 września 1974r. Następnie w dniu 12 października 1990r. wystawił, jak utrzymuje, duplikat świadectwa pracy. Okoliczność tą zdaje się potwierdzać fakt, iż w aktach osobowych zainteresowanej znajduje się kopia świadectwa pracy z dnia 26 września 1974r. natomiast brak takiej kopii świadectwa z dnia 12 października 1990r.

Jednocześnie zgodnie z § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 listopada 1974r. w sprawie świadectw pracy i opinii – w jego wersji pierwotnej (Dz. U. z dnia 20 listopada 1974r.) wynika, iż zakład pracy jest obowiązany niezwłocznie wydać pracownikowi świadectwo pracy w związku z rozwiązaniem lub wygaśnięciem stosunku pracy.

Z kolei jak stanowi ust. 3 tego przepisu odpis świadectwa pracy i opinii powinien być przechowywany w aktach osobowych pracownika.

Jak wynika z przytoczonych przepisów rozporządzenie to w wersji pierwotnej nie przewidywało, jakim wymogom formalnym ma odpowiadać świadectwo pracy. Z tego względu świadectwo pracy z dnia 26 września 1974r. należy uznać za prawidłowe.

Następnie przepisy tego rozporządzenia były kilkakrotnie modyfikowane.

W brzmieniu obowiązującym od dnia 29 sierpnia 1989r. (Dz. U. z 1989r., nr 49, poz. 271), w § 1 ust.2a wskazano, że w świadectwie pracy poucza się pracownika o przysługującym mu w terminie 7 dni od dnia wydania świadectwa, prawie wystąpienia do kierownika zakładu pracy z wnioskiem o sprostowanie świadectwa pracy. Z kolei w ust.2b przewidziano obowiązek pouczenia pracownika o przysługującym mu w terminie 7 dni od dnia wydania świadectwa, prawie wystąpienia do sądu pracy z żądaniem sprostowania świadectwa pracy. Te pouczenia stanowiły novum w zakresie treści świadectwa pracy.

W brzmieniu obowiązującym od 23 marca 1990r. (Dz. U. 1990, nr 3, poz.26), w § 7 podano, że w świadectwie pracy oprócz danych określonych w art.97§ 2 K p powinny być zamieszczone informacje niezbędne do ustalenia uprawnień pracownika w nowym zakładzie pracy, dotyczące m.in. okresu korzystania z urlopu bezpłatnego i podstawy prawnej jego udzielenia oraz okresu korzystania z urlopu wychowawczego.

W świadectwie pracy z dnia 12 października 1990r. odwołujący jako pracodawca zainteresowanej, nie zawarł wyżej wymienionych pouczeń jak też nie podał wszystkich istotnych danych dotyczących jej stosunku pracy. Zostało ono sporządzone na druku, który nie zawierał wymaganych prawem pouczeń oraz nie przewidywał możliwości umieszczenia adnotacji w zakresie informacji o których mowa w cytowanym § 7. Organ rentowy przyjmując to świadectwo, nie zakwestionował jego treści. W ocenie Sądu ZUS już wtedy winien powziąć wątpliwości co do prawidłowości podanych w tym świadectwie danych.

Organ rentowy odpowiedzialny za wypłatę świadczeń z ubezpieczeń społecznych nie jest bowiem zwolniony z dokładnego, merytorycznego zbadania kierowanej do niego dokumentacji. Jeśli więc pobranie nienależnych świadczeń spowodowane było nie tylko błędem pracodawcy, ale i organu rentowego, nie można żądać od płatnika składek zwrotu tychże świadczeń (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2015r. II UK 127/14 Legalis nr 1231771).

Skoro organ rentowy otrzymał świadectwo pracy, które zostało wystawione na nieobowiązującym w tym czasie druku, który nie zawierał wymaganych przepisami prawa pouczeń oraz rubryk, w których winny być umieszczone adnotacje w zakresie danych, o których mowa w cytowanym wyżej §7, ZUS winien zwrócić się do odwołującego, jako pracodawcy o wyjaśnienie okoliczności nie uwzględnionych w tym świadectwie. Tak więc należało uznać, że wprawdzie odwołujący nie wyjaśnił w świadectwie pracy wszystkich wymaganych okoliczności, jednak równocześnie organ rentowy ponosi również winę za powstanie nadpłaty emerytury, bowiem mimo iż miał takie kompetencje, to nie wprowadził stosownego postępowania wyjaśniającego.

Niezależnie od powyższego należy stwierdzić, że nie ma również racji organ rentowy argumentując, że do powstania nienależnej wypłaty świadczenia doszło na skutek przekazania przez odwołującego nieprawdziwych danych. Odwołujący bowiem w spornym świadectwie pracy zawarł jedynie informacje, które znajdują potwierdzenie w aktach osobowych zainteresowanej. Nie zawarł natomiast informacji, które takiego potwierdzenia nie znajdują.

W art. 84 ust. 6 u.s.u.s. mowa jest tylko o przekazaniu nieprawdziwych danych, bez wyszczególnienia przyczyn ich przekazania, jak ma to miejsce w ust. 2 pkt 2 art. 84, gdzie wyraźnie ustawodawca stanowi, że nienależnie

pobrane świadczenie jest wówczas, gdy zostało wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia. Nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 84 ust. 6 u.s.u.s., to dane niezgodne z rzeczywistością, niezgodne ze stanem faktycznym (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 3 grudnia 2013r. III AUa 297/13 LEX nr 1409156).

W zakresie pojęcia nieprawdziwe dane (art. 84 ust. 6 u.s.u.s.) nie mieszczą się dane niekompletne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 24 czerwca 2015r. III AUa 206/15 LEX nr 1754022).

Reasumując Sąd uznał, że w niniejszej sprawie do powstania nienależnej wypłaty świadczenia nie doszło na skutek podania przez odwołującego nieprawdziwych danych. Popęłił on jednak błąd nie zamieszczając na druku świadectwa pracy z 12 października 1990r. informacji, że stanowi ono duplikat, co pośrednio doprowadziło do wypłaty nienależnych świadczeń. Za powstanie nadpłaty emerytury odpowiedzialność ponosi przede wszystkim organ rentowy, który miał wszelkie podstawy do uznania, że sporne świadectwo pracy zawiera dane niekompletne i mimo posiadanych kompetencji kontrolnych, nie zbadał prawidłowości zapisów poczynionych w tym świadectwie.

W związku z powyższym – na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. – Sąd orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji wyroku. O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 12 ust 2 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013r. poz. 461 ze zm.) w punkcie drugim orzeczenia.

(-) SSO Mariola Szmajduch